

Dirrecția
Analitică

CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE

STUDIU

PRIVIND SENTINȚELE PE ACTELE DE CORUPȚIE

adoptate de instanțele de judecată în perioada 2018

Chișinău 2019

Cuprins

1.	CONSIDERAȚIUNI INTRODUCATIVE	3
1.1	Metodologia realizării studiului	3
1.2	Eșantionul studiat	3
2.	PROFILUL INFRACTORULUI	5
2.1	Particularități individuale	5
2.2	Profilul subiectului pasiv, activ și traficantului de influență	5
2.3	Obiectul mitei	11
2.4	Locul săvârșirii infracțiunii	12
2.5	Motivația subiectului infracțiunii	13
3.	JUDECAREA CAUZELOR PE INFRAȚIUNI DE CORUPȚIE....	14
3.1	Soluțiile adoptate de instanțele de judecată	14
3.2	Încadrarea juridică definitivă a infracțiunilor	14
3.2.1.	Efectele neconstituționalității „intereselor publice sau” (art.327 alin.1) Cod Penal).....	14
3.2.2.	Aplicarea neuniformă a legislației procesual penale.....	17
3.2.3.	Încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților prevăzute de art.256 Cod Penal.....	19
4.	PROCESUL DE INDIVIDUALIZARE A PEDEPSELOR	22
4.1	Liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională (art. 55 CP)	22
4.2	Aplicarea pedepsei mai blândă decât cea prevăzută de lege (art. 79 CP)	23
4.3	Suspendarea executării pedepsei (art. 90 CP)	26
4.4	Procedura specială de judecare a cauzelor	28
5.	PEDEPSELE APLICATE	30
5.1	Amenzile penale	30
5.2	Pedepse privative de libertate	32
5.3	Privarea de dreptul de a ocupa funcții.....	33
6.	CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	36

1. Considerațiuni introductive.

1.1. Metodologia realizării studiului.

În sensul prezentului studiu, autorii au urmărit scopul de a analiza evoluția practicii judiciare privind aplicarea legii penale pe cauzele de corupție. Studiul s-a realizat în baza listei sentințelor prezentată de Procuratura Anticorupție, precum și a copiilor sentințelor instanțelor de fond, care au fost publicate pe paginile-web ale acestora. Dat fiind faptul că o parte din sentințe nu erau publicate, copiile acestora au fost selectate cu suportul Procuraturii Anticorupție din procedurile procurorilor care au participat pe această categorie de dosare, susținând învinuirea.

La studierea hotărârilor judecătorești a fost utilizat următorul sistem de indicatori:

- numărul dosarului;
- numele și prenumele persoanei în privința căreia a fost adoptată hotărârea;
- funcția în care persoana a săvârșit infracțiunea;
- învinuirea înaintată persoanei de O.U.P.;
- instanța care a adoptat hotărârea;
- data adoptării hotărârii, numele judecătorului/judecătorilor care au adoptat hotărârea;
- soluția dată de instanță;
- procedura utilizată (generală/specială);
- încadrarea juridică a faptei constatate de către instanță;
- individualizarea pedepsei de către instanță conform criteriilor generale prevăzute de art.75 CP;
- pedeapsa aplicată persoanei.

Hotărârile judecătorești au fost analizate atât prin prisma recomandărilor efectuate în Studiul precedent precum și a noilor prevederi legale și explicații ale Plenului CSJ.

Calcularele au fost efectuate pe fapte, fiecare constituind o infracțiune soluționată în instanțele judecătorești. În unele cazuri, una și aceeași persoană a fost condamnată pentru săvârșirea a două, trei sau chiar și mai multe infracțiuni, astfel fiecare din ele însemnând o faptă.

1.2. Eșantionul studiat.

Pentru a studia procesul de individualizare a pedepsei în funcție de tipul infracțiunii săvârșite, au fost analizate 321 fapte, asupra cărora instanțele de fond s-au expus, pe parcursul anului 2018, , infracțiuni prevăzute de următoarele articole din CP al RM:

- art.191 alin.(2) lit.d) – delapidarea averii străine cu folosirea situației de serviciu, alin.(4) și (5) al aceluiași articol – delapidarea averii străine cu folosirea situației de serviciu în proporții mari și deosebit de mari;

- art.256 – primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației;
- art.324 – coruperea pasivă;
- art.325 – coruperea activă;
- art.326 – traficul de influență;
- art.327 – abuzul de putere sau abuzul de serviciu;
- art.333 – luarea de mită;
- art.334 – darea de mită.

Prin urmare, eșantionul a constituit 321 fapte selectate pentru perioada 2018. Datele indică o evoluție a numărului faptelor de corupție soluționate în instanțele judecătorești.

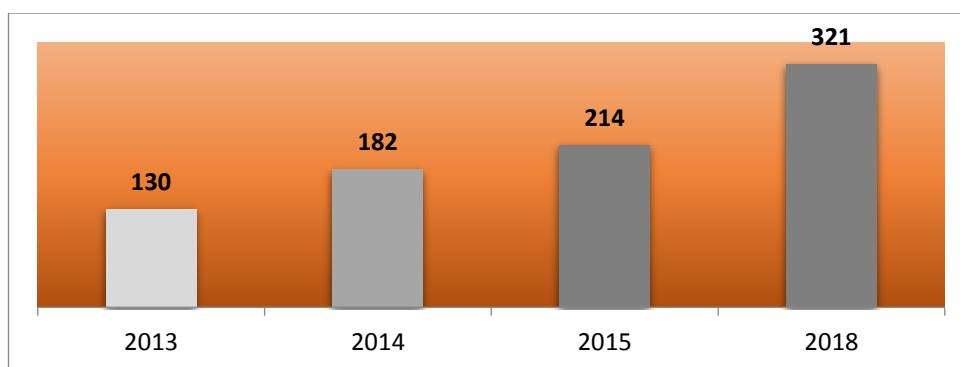

Figura nr.1.1. Evoluția infracțiunilor de corupție în perioada 2010-2018.

Cele mai frecvente cazuri soluționate în instanțele de judecată în 2018 sunt infracțiunile de trafic de influență (46%). Cazurile de corupere activă au fost vizate în 19% din totalul celor soluționate, pe când cele de corupere pasivă au constituit 23%. Datele statistice denotă o mică creștere a denunțării actelor de corupție de către funcționarii publici.

Tabelul nr.1.1. Tipul infracțiunilor de corupție examinate în anul 2018.

Tipul infracțiunilor de corupție examinate în instanțele de judecată:	2018
corupere pasivă, luarea de mită, primirea remunerației ilicite	23%
corupere activă și darea de mită	19%
traficul de influență	46%
abuzul de serviciu	10%
delapidarea averii străine cu folosirea situației de serviciu	2%

2 Profilul infractorului.

2.1. Particularități individuale.

Prin prisma faptelor din eșantion, fenomenul corupției în perioada 2018 se caracterizează, prin amploarea acestuia în unul din cele mai importante domenii social-economice și anume justiția și ordinea publică. Astfel, faptele de corupție au atentat la valorile și relațiile sociale din domeniul vizat, fie că acțiunile infractorilor au fost îndreptate în privința funcționarilor din justiție și ordine publică, fie că însăși acești funcționari și-au traficată influența asupra colegilor săi sau au abuzat de putere în detrimentul intereselor publice. Un alt domeniu afectat este securitatea proprietății și bugetului public.

Controlul asupra fenomenului corupției nu poate fi efectuat fără a fi cercetate și profilurile acelor persoane care contribuie nemijlocit sau indirect la răspândirea corupției în societate. Astfel, în analiza profilurilor infractorilor s-a recurs la aceleași categorii în dependență de tipul infracțiunilor, utilizate și în studiul precedent.

Multiplele cercetări criminologice confirmă faptul că personalitatea corupților se deosebește esențial de personalitatea altor tipuri de infractori, inclusiv corupători și traficanți de influență. De menționat că analiza expusă în prezentul studiu nu reflectă cu exactitate situația actuală, întrucât deseori infracțiunile de corupție poartă un caracter latent.

Activitatea corupțională reprezintă un proces complex, care implică anumite exigențe în depistarea acestuia, dat fiind faptul că ambele părți sunt supuse răspunderii, atât corupții cât și corupătorii, care având interese în comun, nu comunică despre săvârșirea infracțiunii.

În Republica Moldova, ponderea persoanelor implicate în acte de corupție, în dependență de gen, rămâne a fi neschimbată: 80-85% în cazul bărbaților și 15-20% în cazul femeilor. Însă, o creștere esențială a vulnerabilității față de corupție se atestă la bărbații și femeile cu vârsta între 30-39 ani. Atât pentru bărbați, cât și pentru femei, domeniul justiției și ordinii publice rămâne a fi cel mai vulnerabil.

Dacă bărbații încearcă să-și ascundă acțiunile infracționale săvârșindu-le în automobile sau stradă, atunci femeile găsesc birourile de serviciu mai sigure pentru comiterea infracțiunilor. Îmbogățirea rămâne a fi scopul principal al actelor de corupție pentru toate categoriile de făptuitori. Însă, în cazul femeilor, valoarea medie a mitei este mai mică decât valoarea operată de bărbați.

2.2. Profilul subiectului pasiv, activ și traficantului de influență.

Persoana publică care ocupă un post mai înalt, prezintă un interes sporit pentru corupător, dispunând de mai multe împuterniciri și atribuții de ordin administrativ. Profilul persoanei corupte se caracterizează în mod special prin faptul că aceasta posedă aptitudini dezvoltate de gândire și analiză. De asemenea, persoanele corupte în marea majoritate sunt familiști, carieriști cu bune calități profesionale, cu un statut înalt în societate, dispunând de abilități antreprenoriale.

În argumentarea celor expuse, remarcăm faptul că pentru ocuparea unei funcții publice în organele publice centrale sau locale, activitatea căreia determină interesul corupătorilor, este necesară posedarea calităților profesionale excepționale, erudiție înaltă și o pregătire profesională suficientă, precum și experiență și cunoștințe necesare domeniului atribuit în competență. Studiul a demonstrat că persoanele corupte, spre deosebire de corupători și traficanți de influență, în marea majoritate au studii superioare în domeniul de activitate.

Nu trebuie de exclus și nivelul înalt de educație și cultură juridică, având în vedere faptul că legislația presupune cerințe înalte pentru ocuparea funcțiilor publice. Astfel, deseori subiectul infracțiunilor de corupție este bine informat despre procedura efectuării acțiunilor de investigații operative sau de urmărire penală, dispunând de cunoștințe în acest sens, fapt care îi permite să-și asigure în măsura posibilităților ascunderea urmelor infracțiunii sau activității infracționale.

Urmează de evidențiat faptul că anume categoria „corupților” cel mai rar acceptă examinarea cauzei în procedură simplificată potrivit prevederilor art. 364¹ CPP sau 80 CP, deseori și în cazul când sunt reținuți în flagrant, contestând probele acumulate în cadrul urmăririi penale și încercând să demonstreze că provocarea a fost determinată de către organele de drept.

Din analiza efectuată este evidentă concluzia privind calitatea morală tipică a corupătorilor, care consideră că aceștia au un comportament admisibil și absolut firesc. Urmărind scopurile personale, persoana coruptoare egalează calitățile morale ale persoanelor publice cu ale sale proprii și nu dorește să prevadă consecințele acțiunilor sale criminale.

În cadrul studierii sentințelor s-a constatat că majoritatea corupătorilor decid să corupă funcționarii imediat după comiterea unui delict, în majoritatea sa mai puțin grav decât infracțiunea de corupere activă, în speranța de a fi absolvite de răspundere. Presupun că acest comportament, de fapt neadecvat în condițiile când se comite o crimă mai gravă decât ilegalitatea care se presupune a fi ascunsă sau neglijată de funcționar, este condiționat de starea psiho-emoțională de stres al subiectului, dar și de nivelul său intelectual care nu-i permite de fapt să evalueze corect situația și riscurile.

Evident că un rol important îl joacă și faptul încrederii infractorului că oferta va fi acceptată de funcționar, astfel fiind evidențiată încă o problemă majoră – nivelul de percepție a corupției de către populație.

Este necesar de menționat comportamentul subiecților traficului de influență care se caracterizează printr-o manifestare a calităților intelectuale sporite, fiind diferiți de alți subiecți ale infracțiunilor de corupție. Însăși dispoziția art. 326 CP caracterizează „traficantii” în sensul participării atât la acțiunile de corupere activă, cât și la cele de corupere pasivă, fiind evident că profilul traficantului de influență are trasături caracteristice ale ambilor categorii de infractori. De fapt, există și o deosebită asemănare a traficantilor de influență cu subiecții infracțiunilor contra patrimoniului în special cu excrocii, ambele profiluri fiind deosebite printr-o elasticitate a gândirii, prin posibilitatea de a descoperi rapid slăbiciunile victimei precum și prin soluțiile rapide. La fel, la acest compartiment urmează a fi indicat faptul că în majoritatea cauzelor examinate traficantii nu au descoperit numele persoanei „corupte” care urma a fi influențată, inclusiv pe dosarele examinate în procedură specială.

De menționat că sentințele examinate permit de a concluziona că anume traficații de influență încearcă să manevreze în dependență de circumstanțele cauzei, deviind în depoziții și alegând versiunea sa proprie a infracțiunii comise pentru a fi absolvite de răspunderea mai gravă.

Studiu de caz.

Extras din sentința judecătoreiei Chișinău (Buiucani) din 28 septembrie 2018.

„judecând în ședință publică instanța constată ... B.A. acționând în calitate de avocat în Cabinetul Avocatului „B.A.” folosindu-se de starea în care se afla O.I, a organizat un plan bine determinat de dobândire ilicită a mijloacelor bănești prin înșelăciune și abuz de încredere, de la ultimul. Astfel, în scopul convingerii acestuia precum că poate să-l ajute pe O.I. să-și redobândească automobilul de model „Mercedes S 350 Bluetec”, cu n/î ZZZZZ ridicat de IGPF, ducându-l în eroare cu privire la faptul că cunoaște personal persoane publice din cadrul IGPF și că acestea îi va restitui automobilul menționat. De fapt, însă acesta B.A. nu se cunoștea cu persoanele publice din cadrul IGPF, ci dorea intrarea în proprietatea bunurilor lui O.I. care au format mijloace bănești și în acest sens a solicitat de la ultimul săi transmită suma de 3000 euro.

Inculpatul B.A., în ședința de judecată prin expunerea factologică, ce nu contravine învinuirii formulate în rechizitoriu, și-a recunoscut integral vinovăția și a explicat că învinuirea adusă î-i este clară, vina o recunoaște integral, activează în calitate de avocat. La data de 17-18 mai 2018 a fost contact de o persoană care s-a prezentat a fi O.I.. La 18 mai 2018 s-a întâlnit cu acesta la stația Peco Rom Petrol la intersecția străzilor Ismail cu Bernardazii mun. Chișinău. O.I.

i-a comunicat că la 28 aprilie 2018 a intrat pe teritoriul RM, prin postul vamal Leușeni fiind la volanul automobilului de marca Mercedes de model S350 cu numărul de înmatriculare ZZZZZ. O.I. i-a mai comunicat că la 11 mai 2018, angajații poliției de frontieră s-au prezentat la domiciliul lui și invocând motivul unor suspiciuni referitor la autenticitatea datelor automobilului, au ridicat automobilul pentru efectuarea unei expertize. Până la acel moment careva expertize nu au fost efectuate, ba chiar mai mult au intentat un dosar penal. Dânsul i-a spus că se va interesa despre acest caz și îi va comunica despre situația în care se află. Respectiv, la 21 mai 2018, s-a întâlnit cu O.I. în regiunea magazinului Fidesco de la intersecția bd. Stefan cel Mare și str. Ciuflea. Atunci dânsul i-a spus că pentru a-i întoarce automobilul, urmează să-i achite 2000 euro. Unde O.I. i-a declarat că este gata să plătească și 3000 euro, cu ce dânsul a fost de acord. La acel moment nu a încheiat contract de asistență juridică și nici nu a eliberat nici un mandat deoarece pe acest dosar participă deja un avocat. **Dânsul intenționa să încheie un contract de asistență juridică mai târziu în momentul în care O.I. va rezilia contractul cu avocatul ales.** La 23.05.2018 O.I. i-a comunicat că urmează să fie efectuată expertiza automobilului, atunci a decis să nu se implice și să aștepte rezultatele expertizei. La 24.05.2018, i s-a comunicat că a fost la sediul poliției de frontieră și făcând cunoștință cu rezultatele expertizei i-a fost restituit automobilul. Atunci a stabilit o întâlnire pentru 25 mai 2018. La 15.05.2018 s-au întâlnit și i-a comunicat lui O.I. că urmează să-i achite banii așa cum s-au înțeles, pretinzând că a depus efort. A menționat că nu a avut intenția de a influența și nici nu a influențat careva persoane publice din cadrul poliției de frontieră pentru ai fi restituit automobilul. A solicitat și a primit suma de 3000 euro inducând-l în eroare pentru munca depusă în studierea cazurilor analogice și pentru pregătirea pentru intervenirea în cauza penală cu pricina. Conștientizează faptul că nu era în drept să pretindă la suma de bani primită, până la perfectare contractului de asistență juridică și regretă faptul inducerii în eroare a lui O.I.”

Instanța a hotărât:

Se încetează procesul penal privindu-l pe XXXXXXXXXX, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod Penal cu liberarea de răspunderea penală, cu tragerea acestuia la răspundere contravențională. În temeiul prevederilor art. 55 alin. (2) lit. a) Cod penal, se aplică în privința lui XXXXXXXXXX sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale în sumă de 7500 (șapte mii cinci sute) lei.

Studiu de caz.

Extras din sentința judecătorei Chișinău (Centru) din 02 octombrie 2018.

„judecând în ședință publică instanța constată ... **C.R.** în perioada de timp cuprinsă între lunile iulie-august 2017, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, pretinzând fals că are influență asupra unei persoane responsabile cu eliberarea diplomelor de bacalaureat, invocând că în scopul de a-i determina să elibereze diploma de bacalaureat pe numele XXXXXXXXXX este necesară o anumită sumă de bani, aflându-se în apropierea magazinului „Unic”, amplasat pe adresa mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare Sfânt 8, a dobândit cu intenție directă de la aceasta mijloace bănești în sumă de 500 EURO, care reprezenta la data săvârșirii infracțiunii, conform cursului oficial al BNM, suma de 10160 MDL, pe care i-a însușit, din start neavând intenția să obțină influența asupra factorilor de decizie și să o exercite. Ulterior la XXXXXXXXXX, în continuarea acțiunilor criminale, cet. C.R., urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin înșelăciune și abuz de încredere, pretinzând fals că are influență asupra persoanelor din cadrul Secției Calificare a Conducătorilor Auto din mun. Chișinău, responsabile de primirea examenelor și eliberarea permiselor de conducere, invocând că în scopul de a-i determina să organizeze susținerea favorabilă a examenului de calificare în vederea obținerii permisului de conducere auto la categoria „B” de vehicule de către XXXXXXXXXX este necesară o anumită sumă de bani, aflându-se în apropierea SA „Moldtelecom”, amplasat pe adresa mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 10, a dobândit cu intenție directă de la cet. XXXXXXXXXX, mijloace bănești în sumă de 350 EURO, care prezenta la data săvârșirii infracțiunii, conform cursului oficial al BNM, suma de 7112 MDL, pe care i-a însușit, din start neavând intenția de a obține influența asupra factorilor de decizie și să o exercite. În acest mod, prin acțiunile sale intenționate, C.R. a cauzat părții vătămate XXXXXXXXXX, o pagubă materială în proporții considerabile, în sumă totală de 17272 lei.

În cadrul ședinței judiciare, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul XXXXXXXXXX susținut de avocatul său XXXXXXXXXX a declarat personal prin înscris autentic, că recunoaște săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în baza art. 364/1 CPP RM, demersul dat fiind susținut de către procuror și acceptat de către instanța de judecată. În ședința de judecată inculpatul XXXXXXXXXX fiind audiat potrivit regulilor de audiere a martorului, vina și-a recunoscut-o integral, s-a căit sincer de cele săvârșite și a declarat că pe cet. XXXXXXXXXX o cunoaște de aproximativ 2-3 ani, cu ea nu este în relații de rudenie sau ostile, sunt doar niște cunoscuți. Aproximativ la sfârșitul lunii iulie 2017, în cadrul unei discuții cu XXXXXXXXXX, acesta spunându-i că are nevoie de diploma de bacalaureat și dorește să depună documentele la o

instituție de învățământ preuniversitar, el i-a propus ca contra sumei de 500 Euro, prin intermediul unor cunoscuți, asupra cărora are influență, să-i facă o diplomă de bacalaureat pe numele ei, fără a frecventa orele și a pierde timpul. La fel i-a explicat că această diplomă va fi valabilă și cu ajutorul ei va putea fi înmatriculată la orice universitate. Astfel, aproximativ peste 3-4 zile după discuție, în preajma SA „Moldtelecom” el s-a întâlnit cu XXXXXXXXXX, unde ea i-a transmis banii în sumă de 500 EURO, pentru perfectarea diplomei de bacalaureat. Ulterior, în cadrul unei discuții cu XXXXXXXXXX, acesta comunicându-i că ea face cursuri auto de șofer, el i-a propus să o ajute cu obținerea permisului de conduce, deoarece are careva cunoscuți pe care îi poate influența contra sumei de 500 EURO, ca ei să elibereze un permis de conducere pe numele lui XXXXXXXXXX, pentru categoria „B” de vehicule. Peste câteva zile i-a comunicat ei că s-a interesat despre acest fapt și că este nevoie doar de 350 EURO. Astfel, la data de XXXXXXXXXX, în apropierea magazinului „Unic” din or. Chișinău, dînsul s-a întâlnit cu XXXXXXXXXX, care i-a transmis pentru perfectarea pe numele ei a permisului de conducere, bani în sumă de 350 EURO. **A menționat că, el nu are influență asupra anumitor persoane din cadrul SCCA Chișinău sau a unei instituții de învățământ preuniversitar, doar intenționa să le găsească, adică a căutat careva persoane prin intermediul cărora ar fi putut să o ajute pe M. dar nu a găsit, dar lui M. nu i-a comunicat despre acest fapt, a susținut că are influență asupra la careva persoane, ca ea să aibă încredere în el.** Evita întâlnirea cu M., deoarece banii nu-i avea la el, dar intenționa să-i întoarcă și de asta amâna întâlnirea, până va găsi bani. M. urma să-i aducă careva acte: buletinul de identitate, certificat care confirmă instituția de învățământ în care aceasta și-a făcut studiile, pe care însă nu le-a mai prezentat. Menționează faptul că i-a întors părții vătămate prejudiciul cauzat, se căiește sincer de cele comise și nu va mai comite astfel de fapte. Solicită aplicarea în privința sa a unei pedepse mai blânde.”

Instanța a hotărît:

Se recunoaște vinovat XXXXXXXXXX de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) CP RM și în baza acestei legi cu aplicarea art. 364/1 CPP RM a-i numi pedeapsă – 1(unu) an închisoare în penitenciar de tip semiînchis. În baza art. 85 CP RM, la pedeapsa aplicată prin noua sentință, a adăuga parțial partea neexecutată a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 31 martie 2016 în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod Penal - stabilind pedeapsă definitivă – 4 (patru) ani închisoare cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere și/sau funcții în domeniul învățământului pe un termen de 3(trei) ani.

De menționat că potrivit p. 14.1 al Hotărârii Plenului CSJ a RM din 22.12.2014, nr.11 Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție “Reieșind din dispoziția alin. (1) art.326 CP, influența făptuitorului asupra factorului de decizie poate fi reală (în ipoteza în care persoana “are influență”) sau ipotetică (în ipoteza în care persoana “susține că are influență”). În acest sens, se va ține cont de faptul că, în cazul escrocheriei remunerația este obținută ca urmare a manoperelor frauduloase, în timp ce în cazul traficului de influență, făptuitorul obține remunerația ca efect al promisiunii că va interveni pe lângă factorul de decizie, în ale cărei atribuții de serviciu intră soluționarea chestiunii de interes ale cumpărătorului de influență.

La fel p. 4.2 al Hotărârii nominalizate susține că “Pentru a reține la încadrare infracțiunea de trafic de influență (alin. (1) art.326 CP) în ipoteza unei influențe susținute, influența asupra factorului de decizie trebuie să fie credibilă și posibilă (la nivelul atitudinii psihice a făptuitorului). Aceasta înseamnă că făptuitorul la momentul pretinderii, acceptării ori primirii remunerației ilicite nu are influență, însă el acționează cu intenția de a exercita această influență în viitor asupra factorului de decizie, mizând pe anumite circumstanțe (de exemplu, făptuitorul mizează că, după ce va deveni membru de partid, va putea să intervină asupra factorului de decizie pentru a-l influența, în virtutea colegialității). Și în cazul escrocheriei făptuitorul nu are influență asupra factorului de decizie, însă spre deosebire de trafic de influență la momentul luării recompensei, făptuitorul nu intenționează să obțină influența asupra factorului de decizie și să o exercite. Aceasta acționează exclusiv cu intenția de a sustrage recompensa pe care i-o transmite cumpărătorul de influență.

Pentru a aprecia dacă influența susținută asupra factorului de decizie este credibilă și posibilă, instanțele se vor conduce de anumite circumstanțe obiective, precum: relațiile dintre făptuitor și factorul de decizie invocat de primul, statutul, funcția, profesia făptuitorului etc.

În mod special, instanțele trebuie să analizeze circumstanțele unei influențe susținute de către făptuitorul care aparține aceluiași domeniu de activitate cu factorul de decizie. Spre exemplu, dacă clientul angajează avocatul în considerarea trecerii pe care acestea o are față de un anumit factor de decizie: procuror, judecător etc. (care trebuie să-i rezolve anumite probleme) și avocatul căruia clientul i-a împărtășit rațiunea alegerii sale, a confirmat aceasta, în mod expres sau prin tăcerea lui, fapta întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de trafic de influență.

2.3. Obiectul mitei.

În 97% din cazuri, subiecții infracțiunilor de corupție urmăresc obținerea banilor și în restul 3% din cazuri – obținerea bunurilor sau altor avantaje. Mita promisă și pretinsă în cauzele de

corupție, pe care a fost stabilită vinovăția inculpaților, a atins cifra de 14,7 mln lei. În ultimii ani se atestă ascendența valorii „ofertei” din partea corupților, pe de o parte, și a valorii „cererii” din partea corupătorilor, pe cealaltă parte. Astfel, dacă în 2015, infractorii operau, în mediu, cu mita de 55.183 lei sau echivalentul 2.500 Euro (cursul mediu 22,0000), atunci, în 2018, valoarea medie a acesteia a crescut până la 57.072 lei sau 2.876 Euro (cursul mediu 19,8442).

Datele denotă și o dependență directă dintre rata mitei medii și rata inflației, ambele urmând aceleași fluctuații pe parcursul perioadei analizate. În acest sens, putem deduce că persoanele corupte își ajustează valoarea „cererii” în dependență de fenomenele specifice perioadelor de criză economică.

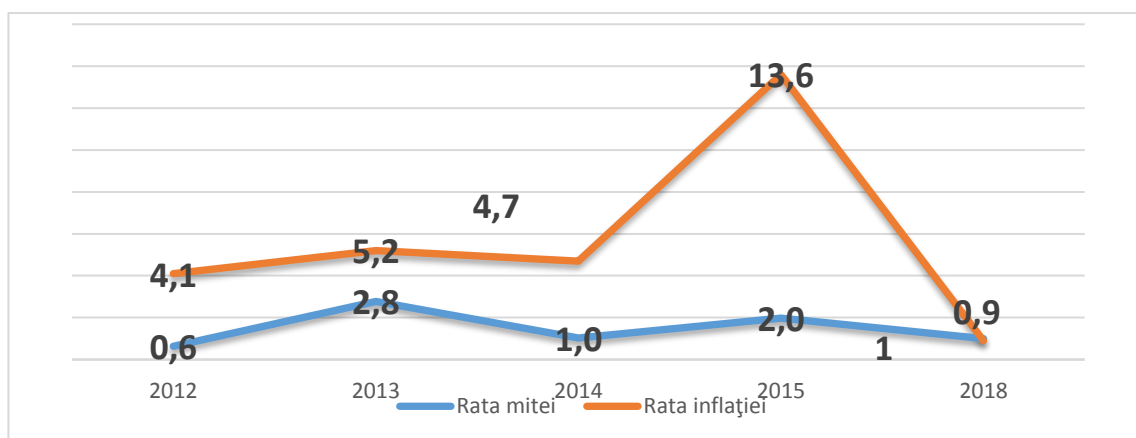

Figura nr.2.1. Evoluția ratei inflației și ratei mitei în perioada 2012 – 2018.

Concomitent, a fost verificată rata medie a mitei în fiecare categorie de infracțiuni analizate, constatându-se o situație, care denotă un fenomen destul de straniu. Astfel, mita medie pe infracțiunile prevăzute de art. 324 CP în cazul bărbaților constituie - 7 848 lei, iar a femeilor – 6 661 lei. În cazurile comiterii infracțiunii prevăzute de art. 325 CP, mita medie la bărbați a atins suma de 11 072 lei, iar la femei – 5 574 lei. Totodată, cel mai alarmant este că în cazul comiterii traficului de influență prevăzut de art. 326 CP, suma medie a mijloacelor bănești pretinse a constituit 109 528 lei pentru bărbați și 62 914 lei pentru femei.

În această ordine de idei, se evidențiază faptul creșterii substanțiale a valorii medii a mitei anume la traficanții de influență. În opinia autorilor, acest fapt este unul firesc reacția corupților fiind adecvată (subiecți ai art. 324 CP) la măsurile întreprinse de organele de drept. În circumstanțele unui pericol real de a fi identificate, tot mai puține persoane corupte pretind și primesc remunerările ilicite personal, în majoritatea cazurilor folosind serviciile traficanților de influență.

Totodată, datele denotă că subiecții corupți își racordează valoarea „cererii” în dependență de perioadele de criză economică. De altfel, s-a stabilit rata mitei medii urmărește aceleași fluctuații ca și rata inflației pe parcursul perioadei analizate. În acest sens, frecvente sunt cazurile

când inculpații au acceptat și/sau au primit bani în valută liber convertibilă, în special Euro.

2.4. Locul săvârșirii infracțiunii.

Studiind dosarele din eșantion, s-a stabilit că majoritatea covârșitoare a infracțiunilor de corupție depistate de organele de drept, spre deosebire de anii precedenți, nu sunt comise la locul de muncă a persoanelor publice corupte.

Totodată, dacă bărbații încearcă să-și ascundă acțiunile infracționale săvârșindu-le în automobile sau stradă, atunci femeile găsesc edificiile mai sigure pentru comiterea infracțiunilor

Deși informația despre locul obișnuit al săvârșirii infracțiunilor de corupție nu pare a fi surprinzătoare la prima vedere, ea permite desprinderea unei concluzii foarte importante pentru a caracteriza fenomenul corupției în RM: subiecții infracțiunii, și în special funcționarii, deja nu săvârșesc acte de corupție în cadrul lor firesc de activitate, ce permite a concluziona că aceștia simt nevoia de a se ascunde.

2.5. Motivația subiectului infracțiunii.

Pentru a întregi profilul psihologic al subiectului infracțiunilor de corupție este necesar a înțelege motivația care îi determină la comiterea acestor fapte. Dacă subiectul faptelor de corupere pasivă urmărește obținerea anumitor bunuri și foloase pentru sine sau pentru alte persoane (obiectul material al infracțiunii), atunci subiectul faptelor de corupere activă urmărește obținerea unui anumit comportament din partea subiectului pasiv, care l-ar ajuta la rezolvarea favorabilă a necesităților sale (contraprestația).

De obicei drept factori ce motivează persoana la comiterea infracțiunilor de corupție pot fi:

- aspirații de obținere a privilegiilor și avantajelor personale cu perspectiva obținerii unor venituri imediate sau pe viitor;
- obținerea unor compensații sau plăți pentru eforturile sale de serviciu (percepția subiectivă de salarizare insuficientă a muncii);
- pretinderea unor venituri suplimentare din cauza nevoilor personale (pentru hotărârea problemelor de ordin personal, achitarea datoriilor);
- crearea unor avantaje materiale sau de serviciu pentru sine însuși, rude apropiate sau persoane terțe;
- aflarea în stare psiho-emoțională grea cauzate de acțiunile altor persoane sau alte motive.

Totodată, se constată o frecvență a cazurilor de solicitare a îndeplinirii acțiunilor contrare exercitării funcției în legătură cu desfășurarea urmăririi penale, susținerea examenelor, eliberarea necorespunzătoare a actelor, eliberarea de serviciu militar în termen, evitarea înregistrărilor,

verificărilor și perceperii taxelor în vamă, precum și neîntocmirea proceselor verbale de contravenții.

3 Judecarea cauzelor pe infracțiuni de corupție.

3.1. Soluțiile adoptate pe dosarele de corupție examinate în instanțe.

Studiul a demonstrat o atitudine mult mai serioasă a judecătorilor la efectuarea actului de justiție pe această categorie de infracțiuni. În mare parte hotărârile judecătorești sunt mult mai bine argumentate, inclusiv și la individualizarea pedepselor.

În 87% din cazuri, instanțele au stabilit vinovăția inculpaților, pronunțând sentințe de condamnare și încetare pe temeuri de nereabilitare. În alte 13 %, instanțele au pronunțat sentințe de achitare a persoanelor și încetare a procesului penal (cu reabilitarea persoanelor).

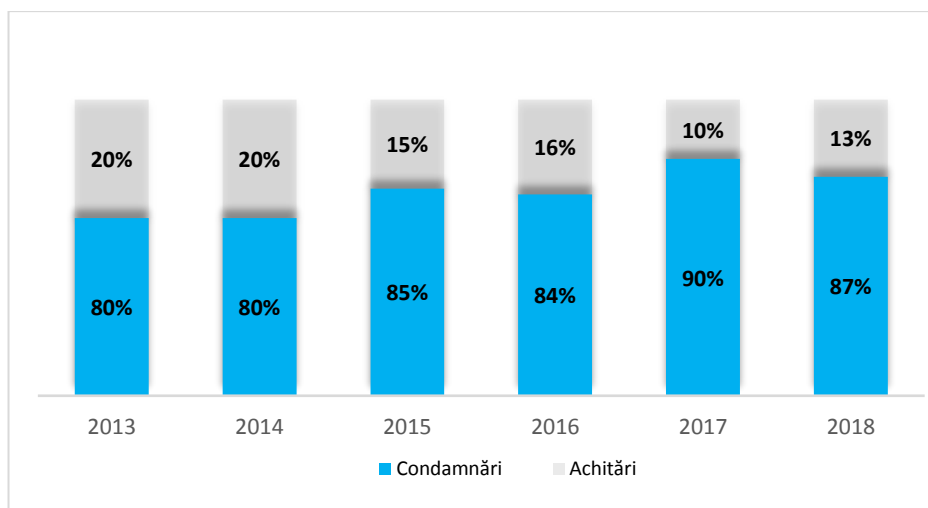

Figura nr.3.1. Soluțiile adoptate pe dosarele de corupție în perioada 2010 – 2018.

3.2. Încadrarea juridică definitivă a infracțiunilor

În mare parte, acțiunile inculpaților cu care aceștia au fost trimiși în judecată a fost menținută și de către instanță de fond. Studiul denotă și faptul că majoritatea persoanelor, ajunse pe banca acuzaților, sunt găsite vinovate de instanțele de judecată, care aproximativ în fiecare al 9-lea din 10 cazuri au adoptat sentințe de condamnare.

3.2.1. Efectele neconstituționalității „intereselor publice sau” (art.327 alin.1) Cod Penal).

De menționat, că pe cauzele penale privind învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art.327 alin.1) Cod Penal, instanțele judiciare de preferință și-au motivat sentințele conducându-se de Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 07.12.17. Totodată, în unele cazuri instanțele au considerat că neconstituționalitatea sintagmei a avut ca efect lipsa faptului infracțiunii prevăzute de art.327 Cod Penal și au pronunțat sentințe de achitare, iar în altele, survenirea unor circumstanțe ce exclud tragerea la răspundere penală, pronunțând sentințe de încetare a procesului penal.

(Potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.17, a fost decis: „se admite parțial excepția de neconstituționalitate. Se declară neconstituțional textul „**intereselor publice sau**” din alineatul (1) al articolului 327 și de la litera d) din alineatul (2) al articolului 361 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002”)

Studiu de caz.

Extras din sentința Judecătoriai Edineț, adoptată la 17 mai 2018.

„Organul de urmărire penală a calificat acțiunile inculpatului potrivit semnelor componenței de infracțiune prevăzute de art.327 alin.(1) din Codul penal, adică abuz de serviciu pe semnele folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, cu cauzarea de daune în proporții considerabile intereselor publice, drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice, adică infracțiunii.

Analizând învinuirea adusă inculpatului în acest capăt al acuzării instanța reține că, nu este prezentă o calificare concretă a urmărilor prejudiciabile – „cu cauzarea de daune în proporții considerabile intereselor publice, drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice”, or la stabilirea încadrării juridice urmează a fi descrise și concretizate urmările prejudiciabile cauzate prin infracțiune, prin urmare nefiind clar cui au fost cauzate daune în proporții considerabile intereselor publice (statului) sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice, astfel în cazul dat fiind prezentă o dublă incriminare la care instanța se va expune în parte. La acest capitol instanța reține că, latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) CP RM, include următoarele 3 semne : 1. fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiunea sau inacțiunea de folosire a situației de serviciu; 2. urmările prejudiciabile, și anume – daunele în proporții considerabile cauzate intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice; 3. Legătura causală între fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile. La fel instanța reține că, abuzul de putere sau abuzul de serviciu (art.327 alin. (1) CP), constituie o componență de infracțiune materială, astfel pentru consumarea lor este obligatorie survenirea urmărilor prejudiciabile, și anume: daune, în proporții considerabile, intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice. Totodată prin folosirea situației de serviciu se înțelege săvârșirea unor acțiuni sau inacțiuni care decurg din atribuțiile de serviciu ale făptuitorului și care sunt în limitele competenței sale de serviciu. La același capitol instanța reține că, latura subiectivă a infracțiunii date se caracterizează prin intenție directă și indirectă, iar motivul infracțiunii are un caracter special și poate fi exprimat în : interesul material și alte interese personale.....

Din considerentele enunțate și ținând cont de faptul că prin hotărârea Curții Constituționale RM a fost declarat neconstituțional textul „**intereselor publice sau**” din alineatul

(1) art. 327 CP RM, iar careva persoane juridice nu au fost recunoscute în calitate de parte vătămată sau parte civilă, instanța ajunge la concluzia că nu există faptul infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod Penal, astfel inculpatul D.V. urmează a fi achitat și în acest capăt de acuzare, iar încălcarea admisă de D.V., care nu a depistat neajunsurile la îndeplinirea foilor interbus nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale or legiuitorul prevede și alte forme de răspundere, cum ar fi cea disciplinară.”

Instanța hotărăște:

A-l achita pe XXXXXXx, , dom. r1 Ocnița, s. Mereșeuca, IDNP XXXXX învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin.(1) Cod Penal al Republicii Moldova, **pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.**

Studiu de caz.

Extras din sentința Judecătorei Cahul, adoptată la 01 martie 2018.

„Astfel, prin acțiunile sale ilegale, M.C., în calitate sa de lector universitar al Catedrei Militare de pe lângă Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” or. Cahul, prin nerespectarea și îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor de serviciu, care reglementează activitatea de serviciu, au fost cauzate prejudicii considerabile intereselor naționale de apărare prin subminarea capacității de luptă a Armatei Naționale, asigurând cu efectiv în rezervă necalificat, inclusiv prin diminuarea imaginii Forțelor Armate în cadrul societății civile, în ce privește pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei. Acțiunile inculpatului sunt calificate în conformitate cu prevederile art. 327 alin.(1) din Codul Penal, exprimată prin folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice.

În cadrul ședinței preliminare, la soluționarea cererilor și demersurilor procurorul și avocatul inculpatului au înaintat instanței un demers privind încetarea procesului penal deoarece fapta este dezincriminată de Curtea Constituțională. Instanța consideră necesar a-l admite și a înceta procesul penal din motivele ce urmează. Astfel în conformitate cu norma legală menționată, fapta lui M.C. nu cade sub incidența Codului Penal, deci a fost dezincriminată. Conform art. 350 CPP., dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art.332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Conform art. 332 CPP., în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art.275 pct.5)-9), 285 alin.(1) pct.1), 2), 4), 5), precum și în cazurile prevăzute în art.53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Conform art. 275 pn. 9 CPP, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă

a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. Lui M.C. i-a fost incrimnată infracțiunea prevăzută de art. 327 al.1 C.P., în care indiciul calificativ „intereselor publice” a fost declarant neconstituțional, în consecință situația juridică stabilită în privința inculpatului nu conține careva impedimente pentru încetarea procesului penal, motiv pentru care cererea urmează a fi admisă.”

Instanța hotărăște:

Se încetează procesul penal în privința lui M.C. învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 al.1 C.P. în conformitate cu prevederile art. 332, 275 pn.9 CPP.

3.2.2. Aplicarea neuniformă a legislației procesual penale.

Studiul a constatat cazuri de aplicare neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor învinuitorilor și inculpaților la săvârșirea mai multor episoade ale uneia și aceleași infracțiuni. Unele instanțe califică fiecare episod separat și stabilesc pedeapsă pe fiecare episod în parte, pe când altele califică toate episoadele ca o singură infracțiune. Astfel, persoane care săvârșesc infracțiuni în condiții similare sunt pedepsite diferit, ceea ce duce la încălcarea principiului egalității tuturor în fața legii.

Studiu de caz.

Extras din sentința Judecătorei Chisinau, adoptată la 07 iunie 2018.

„G.I. având calitatea de apărător al lui XXXXXXXXXXXN., care este învinuit în cauza penală cu nr. 2015422394, de săvârșirea furtului în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută la art. 186 alin. (5) din Codul penal, acționând din intenție directă și de comun acord cu S.A., la 29 decembrie 2015, aproximativ la ora 19 și 20 min., aflându-se în mun. Chișinău, în cadrul convorbirii telefonice cu B.O., care este sora lui B.V., susținând că are influență asupra ofițerului de urmărire penală, a procurorului în Procuratura sect. Botanica, mun. Chișinău, N. B. care conducea cu urmărirea penală nr. 2015422394 și a judecătorului care va examina cauza penală, personal a pretins pentru sine de la B.O., valută străină care nu i se cuvine în sumă de 2 000 euro, ceea ce constituie echivalentul sumei de 43 345 lei, conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei (în continuare BNM) pentru acea dată, în schimbul căreia susținea că va influența procurorul și judecătorul să înlocuiască în exercitarea funcției sale măsura preventivă „arestarea preventivă” cu o măsură preventivă neprivativă de libertate.

În continuarea acțiunilor sale criminale, la 30 decembrie 2015, G.I., aflându-se în mun. Chișinău, prin intermediul complicelui S.A., a primit de la XXXXXXXXXXX, valută străină în

sumă de 1 000 euro, care la aceeași dată a fost primită de S.A. de la B.M., care la rândul său a primit prin transfer valuta străină de la B.O.

Ulterior, la 11 ianuarie 2016, G. I., aflându-se în mun. Chișinău, în sediul Judecătoriei Botanica, acționând din intenție directă, a primit personal pentru sine de la B.O. prin intermediul lui S.A., valută străină care nu i se cuvine în sumă de 1 000 euro, ceea ce constituie echivalentul sumei de 21 672 lei, conform cursului oficial stabilit de B.N.M., pentru acea dată, ceea ce constituie restul valutei străine din suma anterior pretinsă, în schimbul căreia susținea că va influența procurorul și judecătorul să înlocuiască în exercitarea funcției sale măsura preventivă „arestarea preventivă” cu o măsură preventivă neprivativă de libertate.

Tot el, având calitatea de apărător al lui M. I., care este învinuit în cauza penală cu nr. 2015422394, de săvârșirea furtului în proporții deosebit de mari, infracțiune prevăzută la art. 186 alin. (5) din Codul penal, acționând din intenție directă, în perioada lunii decembrie 2015, aflându-se în sediul Curții de Apel Chișinău, amplasată în mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4, susținând că are influență asupra judecătorilor Curții de Apel, personal a pretins pentru sine de la M. P. care este mama lui M. I., valută străină care nu i se cuvine în sumă de 2 500 euro, ceea ce constituie echivalentul sumei de 54 181 lei, conform cursului oficial stabilit de BNM pentru acea dată, în schimbul căreia susținea că va influența procurorul și judecătorii Curții de Apel Chișinău, să înlocuiască în exercitarea funcției sale măsura preventivă „arestarea preventivă” cu o măsură preventivă neprivativă de libertate. În continuarea acțiunilor sale criminale, în perioada lunii ianuarie 2016, G.I., aflându-se în la stația de alimentare cu petrol din str. Grenoble, mun. Chișinău, a primit de la M.P., valută străină în sumă de 2500 de euro, în schimbul căreia susținea că va influența procurorul și judecătorii Curții de Apel, să înlocuiască în exercitarea funcției sale măsura preventivă „arestarea preventivă”, cu o măsură preventivă neprivativă de libertate.”

Instanța hotărăște:

G.I. se declară vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (1) Cod penal, stabilindu-i-se pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 1500 unități convenționale, care prin prisma prevederilor art. art. 8, 10 alin. (2), 64 alin. (2) Cod penal, constituie suma de 3000 (trei mii lei).

Ulterior, prin Decizia Curții de Apel din 26 septembrie 2018 apelul declarat de acuzatorul de stat, procurorul în Procuratura Anticorupție, XXXXXXXXXX împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 07 iunie 2018 a fost admis, casându-se sentința integral și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Extras din decizia Curții de Apel din 26 septembrie 2018: „G.I. se recunoaște vinovat în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. art. 326 alin. (1), 326 alin. (1) Cod Penal al RM și i se stabilește pedeapsa în baza art. 364/1 alin. (8) CPP al RM după cum urmează:

-în baza art. 326 alin. (1) Cod Penal al RM sub formă de amendă în mărime de 1500 (una mie cinci sute) unități convenționale, ce constituie 30 000 (treizeci mii) lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate de avocat pe termen de 2 (doi) ani;

-în baza art. 326 alin. (1) Cod Penal al RM sub formă de amendă în mărime de 1500 (una mie cinci sute) unități convenționale, ce constituie 30 000 (treizeci mii) lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate de avocat pe termen de 2 (doi) ani;

În baza art. 84 alin. (1) Cod Penal al RM, pentru concurs de infracțiuni a-i stabili inculpatului G.I. pedeapsa definitivă prin cumulul parțial al pedepselor aplicate sub formă de amendă în mărime de 2500 (două mii cinci sute) unități convenționale, ce constituie 50 000 (cincizeci mii) lei, cu privarea de dreptul de a exercita activitate de avocat pe termen de 3 (trei) ani.

3.2.3. Încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților prevăzute de art.256 Cod Penal.

Instanțele de judecată nu în toate cazurile indică în sentință prin ce metodă specială a fost efectuată estorcarea, reducându-se doar la formula că inculpatul a primit remunerarea necuvenită (expusă de către Plenul Curții Supreme de Justiție în hotărîrea nr.11 din 22.12.2014, cu ulterioarele modificări).

Studiu de caz.

Extras din sentința Judecătorei Criuleni, adoptată la 26 septembrie 2018.

„Instanța a judecat în ședință de judecată publică cauza penală pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală a constatat: H.V., activând în calitate Șef al Secției Chirurgie a Instituției Medico Sanitară Publică Spitalul Raional Criuleni, fiind persoană publică, având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice, a comis, infracțiunea de primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației în următoarele circumstanțe: În perioada 04.10.2017 - 09.10.2017 cet. C.I., a fost internat în IMSP SR Criuleni în secția chirurgie, unde a suferit o intervenție chirurgicală. La 06.10.2017, T.I., nepotul cet. C.I., a achitat în casieria Spitalului suma indicată conform borderoului de calcul, pentru acordarea serviciilor medicale și anume 2200 lei, pentru staționarea în secția reanimare. La 06.10.2017 cet. C.I. a fost transferat din secția reanimare în secția chirurgie, pentru tratament. În continuare H.V., activând în calitate Șef al Secției Chirurgie a Instituției Medico Sanitară Publică Spitalul Raional Criuleni, **contrar fișei de post, urmărind în scop de profit a pretins de la C.A. - sora cet. C.I. suma de 1500 lei, sub pretextul**

inventat precum că pentru prestarea serviciilor medicale. Din motiv că ultima nu dispunea de suma solicitată, au convenit ca achitarea să fie la externarea pacientului. La 09.10.2017, C.A., acționând conform înțelegerii anterioare, odată cu externarea cet. C.I. i-a achitat lui H.V. suma solicitată de 1500 lei, mijloace bănești pe care H.V. **nu i-a introdus în casieria IMSP SR Criuleni însușindu-i și utilizându-i în scopuri personale.**

În continuare, cet. A.V., în perioada 18.02.2018 - 22.02.2018 a fost internată în IMSP SR Criuleni în secția chirurgie, unde a suferit o intervenție chirurgicală. La 22.02.2018 cet. A.V. a achitat în casieria spitalului suma indicată de către reprezentanții IMSP SR Criuleni, conform borderoului de calcul, pentru acordarea serviciilor medicale, unde i-a fost comunicat faptul că va fi necesar să se prezinte peste o perioadă de timp pentru prelucrarea rănilor, care intră în costul serviciilor medicale deja achitate. În continuare H.V., **activând în calitate Șef al Secției Chirurgie a Instituției Medico Sanitară Publică Spitalul Raional Criuleni, contrar fișei de post, urmărind în scop de profit a pretins de la A.V. suma de 1200 lei, sub pretextul inventat precum că pentru prestarea serviciilor medicale (prelucrarea rănilor).** În continuare cet. A.V. i-a comunicat lui H.V. că nu deține suma pretinsă. Aflând despre imposibilitatea achitării de către A.V. a sumei pretinse, cet. H.V. i-a solicitat să-i fie transmisă la acel moment suma de 200 lei, iar când se va prezenta pe viitor, la prelucrarea rănilor să aducă și restul de 1000 lei. Mijloace bănești primite de la A.V., cet. H.V. nu i-a introdus în casieria IMSP SR Criuleni însușindu-i și utilizându-i în scopuri personale.

În continuare cet. M.V., în perioada 29.01.2018 - 02.02.2018 a fost internat în IMSP SR Criuleni în secția chirurgie, fiindu-i efectuat o intervenție chirurgicală, medic curant - H.V.. La 01.02.2018 cet. M.S. - fratele lui M.V., acționând la indicația lui H.V., a achitat în casieria spitalului suma de 1400 lei, pentru staționarea în spital a fratelui său. Suma indicată de 1400 lei, a fost calculată conform borderoului de calcul de către H.V.. În continuare H.V., **activând în calitate Șef al Secției Chirurgie a Instituției Medico Sanitară Publică Spitalul Raional Criuleni, contrar fișei de post, urmărind în scop de profit a pretins de la M.S. - fratele lui M.V. suma de 1300 lei, sub pretextul inventat precum că pentru prestarea serviciilor medicale (intervenția chirurgicală).** La 02.02.2018 M.S., acționând conform solicitării i-a transmis lui H.V. suma solicitată de 1300 lei, mijloace bănești pe care H.V. nu i-a introdus în casieria IMSP SR Criuleni însușindu-i și utilizându-i în scopuri personale.

În continuare cet. R.T., în perioada 01.02.2018 - 04.02.2018 a fost internată în IMSP SR Criuleni în secția chirurgie, fiindu-i efectuat tratament asupra unei infecții, medic curant - H.V.. La internare H.V. i-a comunicat cet. R.E. - mama T.R., că pentru staționare în spital este necesară sumă de aproximativ 300-400 lei. Din motiv că E.R. la acel moment nu dispunea de bani, au

convenit ca ultima să achite a doua zi în casa spitalului, ceea ce a și făcut. În continuare H.P., activând în calitate Șef al Secției Chirurgie a Instituției Medico Sanitară Publică Spitalul Raional Criuleni, contrar fișei de post, urmărind în scop de profit a pretins de la E.R. - mama T.R. suma de 860 lei, sub pretextul inventat precum că pentru prestarea serviciilor medicale (cazarea în spital). La 04.02.2018 E.R., acționând conform solicitării i-a transmis lui H.V. suma solicitată de 860 lei, mijloace bănești pe care H.V. nu i-a introdus în casieria IMSP SR Criuleni însușindu-i și utilizându-i în scopuri personale.”

De menționat, că în tot textul descrierii faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat, considerată ca fiind dovedită, se indică că H.V. activând în calitate Șef al Secției Chirurgie a Instituției Medico Sanitară Publică Spitalul Raional Criuleni, contrar fișei de post, urmărind în scop de profit a pretins, sub pretext inventat, și a primit mijloace bănești pe care nu i-a introdus în casieria IMSP SR Criuleni, însușindu-i și utilizându-i în scopuri personale. De fapt, din sensul învinuirii aduse se prezumă că H.V. a comis o excrocherie cu folosirea situației de serviciu, însă acuzatorul de stat a calificat acțiunile potrivit prevederilor art. 256, iar instanța a acceptat și judecat persona potrivit învinuirii aduse.

Mai mult decât atât, din învinuire nu este înțeles prin ce modalitate s-a realizat extorcarea. Dimpotrivă, se evidențiază că H.V. este persoană publică, care folosind situația de serviciu, sub pretexte inventate a dobândit bunurile altei persoane pe care le-a însușit.

4. Procesul de individualizare a pedepselor.

Conform prevederilor art. 75 Cod Penal, persoanei recunoscute vinovată de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale ale aceluiași cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia. O pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei.

Din analiza sentințelor rezultă că instanțele, în mare parte, argumentează mult mai detaliat individualizarea pedepselor inculpaților. Totuși, sunt înregistrate cazuri când instanțele continue să invoce, ca circumstanțe ce atenuează răspunderea penală, lipsa antecedentelor penale ori faptul

că persoana nu este la evidența narcologului sau psihiatrului. Pentru persoanele publice, aceste circumstanțe nu sunt relevante, deoarece legea serviciului public prevede cerințe obligatorii pentru a fi numite sau promovate în funcții publice. Totodată, acestea trebuie să manifeste comportament ireproșabil și să nu aibă antecedente penale.

4.1. Liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională (art.55 Cod Penal).

Analiza sentințelor demonstrează că s-a redus considerabil numărul de cazuri de aplicare de către instanțe a prevederilor art. 55 CP - liberarea de răspundere penală cu tragere la răspundere contravențională pentru infracțiuni de corupție.

Faptul dat se datorează modificărilor introduse de legislator în dispoziția art. 55 Cod Penal, astfel încât doar persoana care a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă, poate fi liberată de răspundere penală și trasă la răspundere contravențională în cazurile în care și-a recunoscut vina, a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune și s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale, cu excepția infracțiunilor prevăzute la art.181¹, 256, art.264 alin.(2), art.264¹, 303, 314, art.326 alin.(1) și (1¹), art.327 alin.(1), art.328 alin.(1), art.332 alin.(1), art.333 alin.(1), art.334 alin.(1) și (2), art.335 alin.(1) și art.335¹ alin.(1).

După cum se observă, majoritatea covârșitoare a infracțiunilor de corupție, din categoria celor ușoare și mai puțin grave, au fost atribuite la excepții, ce nu permite liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere administrativă.

4.2. Aplicarea pedepsei mai blândă decât cea prevăzută de lege (art.79 Cod Penal).

Studiul a constatat că numărul de cazuri de aplicare a prevederilor art. 79 CP pentru infracțiunile de corupție este constant. Conform studiilor precedente, se constată că în anul 2013 au fost aplicate pedepse mai blânde decât cele prevăzute de lege în 10% din cazuri, în anul 2014 – în 7% din cazuri, iar în anul 2015 - în 2% din cazuri. Actualmente, numărul cazurilor de aplicare a prevederilor art. 79 Cod Penal, de asemenea, reprezintă 2% din numărul total.

De menționat, că în pct.11 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.8 din 11.11.2013 „Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei” este indicat că în conformitate cu art.79 Cod Penal, stabilirea pedepsei sub limita minimă sau a unei pedepse mai blânde, care nu este prevăzută în sancțiunea articolului corespunzător din Codul penal, în baza căruia este încadrată infracțiunea, **se admite luând numai în considerare personalitatea vinovatului în cazul existenței circumstanțelor excepționale, legate de scopul, motivele, rolul vinovatului și comportamentul acestuia până la săvârșirea infracțiunii, în timpul și după**

săvârșirea infracțiunii. În spiritul acestei norme penale, se înțelege că trebuie să existe ori în împrejurările în care s-a derulat fapta infracțională, ori în datele privind personalitatea infractorului, circumstanțe, împrejurări, particularități, situații sau stări de lucruri, care constituie excepție de la starea obișnuită a lor ori a personalității inculpatului. Împrejurările obișnuite sunt cele care predomină și caracterizează majoritatea cetățenilor și nu pot fi considerate excepționale. Totodată, instanțele tot mai des se referă la prevederile al. 1/1 art. 79 Cod Penal - **Poate fi considerată excepțională atât o circumstanță atenuantă, cât și un cumul de asemenea circumstanțe legate de situațiile menționate la alin.(1)** (modificarea fiind în vigoare din 20.12.2017).

Studiu de caz.

Extras din sentința judecătoreii Bălți (sediul Fălești) din 15.11.2018.

„... La stabilirea pedepsei inculpaților G.C. și B.G., instanța de judecată ține cont de următoarele circumstanțe: Potrivit legii penale, infracțiunea prevăzută de art. 325 alin. (2) lit. b) Cod penal, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale.

*Dat fiind faptul că **inculpații au recunoscut săvârșirea faptei prejudiciabile incriminate în rechizitoriu** și că, la solicitarea lor, judecarea cauzei a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art. 364/1 alin. (8) Cod de procedură penală, limitele pedepselor indicate în pct. 30 supra se reduc de drept cu 1/3 (o treime) în cazul pedepsei închisorii și cu ¼ în cazul pedepsei sub formă de amendă, constituind astfel: închisoare pe un termen de la 2 la 4 ani și 8 luni cu amendă în mărime de la 3000 la 4500 unități convenționale. Persoana inculpatului G.C.: este caracterizat pozitiv de la Primăria comunei Logofteni, raionul Fălești (f. d. 96, Vol. I); este divorțat, are la întreținere un copil minor: fiul G.O., anul nașterii vvvvvv; nu are grad de dizabilitate; nu este angajat în câmpul muncii; la evidența medicului psihiatru și narcolog nu se află (f. d. 156, Vol. I); anterior a fost condamnat, însă antecedentele penale sunt stinse (f. d. 95, Vol. I). Persoana inculpatului B.G.: este caracterizat pozitiv de la Primăria comunei Logofteni, raionul Fălești (f. d. 96, Vol. I); întreține relații de concubinaj și are la întreținere un copil minor; nu are grad de dizabilitate; nu este angajat în câmpul muncii; la evidența medicului psihiatru și narcolog nu se află (f. d.157, Vol. I); anterior nu a fost tras la răspunere penală (f. d. 108, Vol. I).*

*Prezența circumstanței atenuante conform art. 76 Cod penal la G.C. alin. (1) lit. f) **contribuirea activă la descoperirea infracțiunii și recunoasterea vinovăției**; alin. (2) – are la întreținere un copil minor; nu este angajat în câmpul muncii; starea materială precară; mărimea infimă a sumei bănești de 1000 lei dată ca mită (20 de unități convenționale).*

Prezența circumstanței atenuante conform art. 76 Cod penal la B.G.: alin. (1) lit. f) **contribuirea activă la descoperirea infracțiunii și recunoașterea vinovăției**; alin. (2) – are la întreținere un copil minor; nu este angajat în câmpul muncii; concubina la fel nu este angajată în câmpul muncii; starea materială a familiei este precară; mărimea infimă a sumei bănești de 1000 lei dată ca mită (20 de unități convenționale)...

Potrivit art. 79 alin. (1) Cod penal, ”Ținând cont de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă a participantului unei infracțiuni săvârșite în grup la descoperirea acesteia, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă, prevăzută de legea penală pentru infracțiunea respectivă, sau una mai blândă, de altă categorie, ori poate să nu aplice pedeapsa complementară obligatorie”.

Potrivit art. 79 alin.(1/1) Cod penal, ”Poate fi considerată excepțională atât o circumstanță atenuantă, cât și un cumul de ademenea circumstanțe legate de situațiile menționate la alin. (1)”. Instanța de judecată consideră că în prezenta cauză există un cumul de circumstanțe atenuante care în ansamblul lor pot fi considerate excepționale în sensul prevăzut la art. 79 alin. (1) și (1/1) Cod penal, și anume:

Cu referire la inculpatul G.C.: caracteristica pozitivă de la locul de trai; **contribuirea activă la descoperirea infracțiunii și recunoașterea vinovăției**; prezența la întreținerea sa a un copil minor; că nu este angajat în câmpul muncii, starea materială fiind precară; suma bănească dată cu titlu de mită de 1000 lei (20 de unități convenționale) este infimă și vădit disproporționată în comparație cu amenda în mărime de la 150 000 la 225 000 lei, stabilită de legea penală în prezenta cauză în baza art. 325 alin. (2) lit. b) Cod penal,

Cu referire la inculpatul B.G.: caracteristica pozitivă de la locul de trai; **contribuirea activă la descoperirea infracțiunii și recunoașterea vinovăției**; prezența la întreținere a unui copil minor; nici el și nici concubina sa nu sunt angajați în câmpul muncii, starea materială a familiei ale fiind una precară; suma bănească dată cu titlu de mită de 1000 lei (20 de unități convenționale) este infimă și vădit disproporționată în comparație cu amenda în mărime de la 150 000 la 225 000 lei, stabilită de legea penală în prezenta cauză în baza art. 325 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Astfel, instanța apreciază cumulul circumstanțelor atenuante enunțate supra în ansamblul lor ca pe o circumstanță atenuantă excepțională conform art. 79 alin. (1/1) Cod penal, motiv din care va aplica prevederile art. 79 alin. (1) Cod penal și va stabili în privința ambilor inculpați pedeapsa amenzii sub limita minimă prevăzută de lege pentru infracțiunea respectivă.

*Luând în considerare că inculpații G.C. și B.G. nu au antecedente penale, ținând cont de căința lor sinceră, **contribuirea activă la descoperirea infracțiunii** și la examinarea prezente cauzei conform procedurii simplificate prevăzute la art. 364/1 Cod de procedură penală, având în vedere și faptul că, dâșii au domiciliu stabil, că fiecare din ei are la întreținere câte un copil minor, că în prezenta cauză nu există prejudiciu material, instanța consideră necesar de ai acorda lui G.C. și B.G. șansa de a se corecta în cadrul comunității, de aceea, va dispune suspendarea condiționată pe un termen de 1 (unu) an a executării pedepsei închisorii, care le va fi stabilită conform prezentei sentințe, prin aplicarea art. 90 Cod penal, cu obligarea să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului competent.”*

În final, se observă ca aceleași circumstanțe sunt luate în considerație și la aplicarea prevederilor art. 364/1 Cod Penal, și la stabilirea pedepsei potrivit art. 79 Cod Penal, cât și la aplicarea prevederilor art. 90 Cod Penal al Republicii Moldova. De menționat, că instanța a considerat ca circumstanță atenuantă inclusiv și mărimea infimă a valorii mitei (!).

În același timp, se menționează poziția Plenului Curții Supreme de Justiție, care, conform Hotărârii nr.8 din 11.11.2013 “Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale”, indică că **în cazul în care instanța de judecată a constatat circumstanțe atenuante și a redus pedeapsa, după caz până la minim, aceste circumstanțe nu mai pot servi temei de aplicare a prevederilor art.90 Cod penal, deoarece ar însemna că aceleiași situații de drept i se acordă o dublă valență juridică.**

4.3. Suspendarea executării pedepsei (art.90 Cod Penal).

Conform art.90 alin.(1) Cod Penal, dacă la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai decît în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei.

Aceeași obligațiune a instanței despre necesitatea motivării sentinței în cazul aplicării unei condamnări cu suspendarea condiționată a executării pedepsei rezultă și din conținutul prevederilor art. 394 alin. (2) pct. 3) Cod de Procedură Penală.

Mai mult decît atît, după cum s-a menționat, suspendarea condiționată poate fi dispusă doar persoanelor care au fost condamnate la închisoare, stabilindu-le un anumit termen de probă. Concomitent, în conformitate cu prevederile alin. (6) art. 90 Cod Penal, instanța le poate obliga să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului competent, să nu frecventeze anumite locuri, să participe la programe probaționale și alte obligații prevăzute de lege.

Pe parcursul anului 2018 închisoarea cu *executare suspendată* a fost aplicată în 39% din cazuri. Termenul închisorii a constituit în mediu 1 an și 11 luni, iar termenul de probă a constituit în mediu 2 ani. Datele ce urmează evidențiază faptul că numărul condamnărilor cu suspendarea condiționată a executării pedepsei este în creștere.

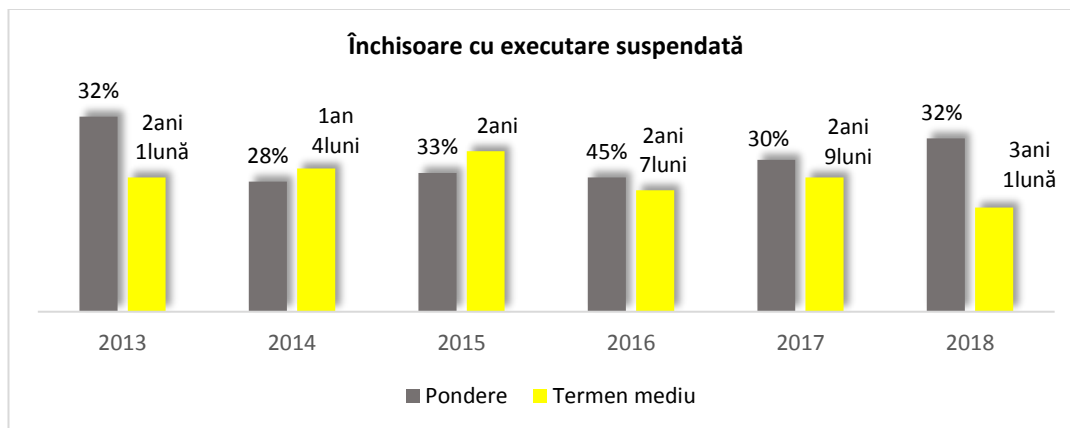

Figura nr.4.1. Evoluția ponderii și termenului mediu al pedepsei cu executare suspendată.

La fel, este necesar de indicat că prin Legea nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 20.12.2017) Codul Penal a fost completat cu articolul 90/1, care prevede condamnarea cu suspendarea parțială a pedepsei. Potrivit acestuia, în cazul în care instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de personalitatea vinovatului, ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute întreaga pedeapsă cu închisoare în penitenciar, aceasta poate dispune suspendarea parțială a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând în hotărâre perioada de executare a pedepsei în închisoare și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă, precum și motivele condamnării cu suspendarea parțială a executării pedepsei. Prima parte a pedepsei se execută în penitenciar, iar restul pedepsei se suspendă.

Studiu de caz.

Extras din sentința judecătoreiei Bălți din 24.05.2018.

„Instanța a constatat că, G.V., acționând intenționat și în interes material, începând cu luna decembrie anul 2015, susținând că are influență asupra persoanelor publice din cadrul Inspectoratului Fiscal teritorial pe mun. Bălți, în atribuțiile cărora intră efectuarea controalelor fiscale la agenții economici, în scopul de a-i determina pe aceștia la neîndeplinirea acțiunilor în exercitarea funcției sale, exprimate prin neefectuarea în viitor a careva controale fiscale la II „D-L”, administrator al căreia este D.L., acțiuni ce intră în obligațiile de serviciu a acestora, a pretins de la soțul ultimei, D.V. bani în sumă de 1000 lei, iar la XXXXXXXXXX, aproximativ pe la orele 11:09, în incinta magazinului alimentar a II „D-L”, amplasat în mun. Bălți, str. Bulgară 114, a primit personal de la cet. D.V. mijloacele bănești pretinse în sumă de 1000 lei, după care fapt a

fost reținută de către colaboratorii DGT Nord al CNA a R. Moldova. Prin acțiunile sale G.V., a comis infracțiunea, prevăzută de art. 326 al.(1) Cod Penal - Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje, pentru sine sau pentru o altă persoană, de către o persoană care are influență sau care susține că are influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, pentru a-l face să îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite.

Instanța a condamnat

*G.V., se recunoaște vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 al.(1) Cod penal și în baza acestei Legi, i se stabilește pedeapsa sub formă de 4 (patru) ani închisoare. În baza art.72 Cod Penal pedeapsa cu închisoare aplicată lui G.V. urmează a fi executată în penitenciar de tip semiînchis pentru femei. Termenul pedepsei aplicate lui G.V., urmează a fi calculat de la data intrării în vigoare a sentinței date. **În baza art.90/1 Cod penal, pedeapsa numită lui G.V. urmează a fi executată – termen de 2 (doi) ani în închisoare de tip semiînchis pentru femei, iar termenul rămas de 2 (doi) ani închisoare, urmează a fi suspendat ca termen de probă. În termenul de 2 (doi) ani închisoare, care urmează a fi suspendat ca termen de probă, lui G.V. îi vor fi aplicate obligațiile prevăzute la art. 90 alin.(6) Cod penal. Se aplică în privința lui G.V. măsura preventivă obligațiunea de nepărsire a țării care se menține până la intrarea sentinței în vigoare.***

4.4. Procedura specială de judecare a cauzelor.

În 73% din cazurile pe care a fost stabilită vinovăția inculpaților, instanțele de fond au efectuat examinarea cauzei în procedura specială pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală și în baza acordului de recunoaștere a vinovăției (art.364¹ CPP și art.80 CP).

Evident, au sporit numeric cazurile de judecare a cauzelor pe infracțiuni de corupție în procedura simplificată, prevăzută de art. 364¹ CPP, deoarece persoanele reținute în flagrant delict care recunosc vinovăția au o situație mai favorabilă prin procedura prevăzută de art. 364¹ CPP, conform căreia li se reduc cu o treime limitele maxime și minime din sancțiunile prevăzute de lege pentru infracțiunea respectivă a închisorii sau a muncii neremunerate în folosul comunității și cu o pătrime se reduc limitele amenzii.

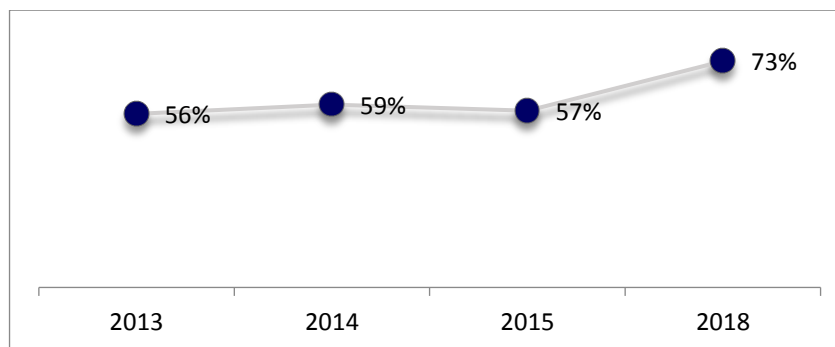

Figura nr.4.2. Evoluția de judecare a cauzelor în procedură specială.

În anul 2013, în procedură specială au fost judecate 56% din cazuri, dintre care 30% au revenit procedurii prevăzute la art. 364¹ CPP și alte 26% - procedurii acordului de recunoaștere a vinovăției (art.80 CP). În anul 2014, în procedură specială au fost judecate 59% din cazuri, din care 42% li-a revenit procedurii prevăzută de art. 364¹ CPP și alte 16% - procedurii acordului de recunoaștere a vinovăției (art.80 CP). În anul 2015, în procedură specială au fost judecate 57% din cazuri, din care 47% au revenit procedurii prevăzute de art. 364¹ CPP și alte 10% - procedurii acordului de recunoaștere a vinovăției (art.80 CP).

Astfel, se constată o creștere a numărului cauzelor de judecare a persoanelor în procedură specială, care în anul 2018 ajunge aproximativ la $\frac{3}{4}$ din cazuri.

De menționat că procedura de judecare pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală (art. 364¹ CPP) se aplică la toate categoriile de gravitate a infracțiunilor și reducerea pedepsei are loc atât la limita maximă cât și la limita minimă a sancțiunii prevăzute de lege pentru infracțiunea respectivă. Astfel, procedura judecării cauzelor pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală creează o situație mult mai favorabilă persoanelor în privința cărora se judecă cauza, deși garanțiile procedurale sunt asigurate mai bine la procedura acordului de recunoaștere a vinovăției. Utilizarea ambelor proceduri speciale de judecare a cauzelor va permite pe viitor în egală măsură reducerea timpului și a cheltuielilor statului pentru actul de justiție, ceea ce va da posibilitate organelor de urmărire penală și a instanțelor de a acorda o atenție mai mare proceselor de judecată în procedură generală.

5. Pedepsele aplicate

De regulă, instanțele judecătorești aplică, în privința făptuitorilor actelor de corupție, următoarele tipuri de pedepse:

- amenzi;
- pedepse privative de libertate;
- pedepse privative de drepturi.

Prin modificările legislației penale din ultimii ani au sporit considerabil sancțiunile pentru infracțiunile de corupție, în special cele pecuniare. Totodată, la stabilirea pedepsei și cuantumului ei, instanțele nu în toate cazurile țin cont de sumele de bani pretinse și/sau primite, care au constituit obiectul infracțiunii de corupție. Cu referire la mijloace bănești, cuantumul acestora se indică de preferință în interesele condamnatului, instanța evidențiind disproporționalitatea valorii mitei pe dosar cu pedeapsa stabilită de legislator (!).

5.1. Aplicarea pedepselor cu amendă.

Instanțele de fond au aplicat, în perioada de raport, amenzi penale în 70% din cazurile de condamnare. Valoarea medie a amenzii penale a constituit 77 416 lei pe caz. Comparativ, în 2017, instanțele au pronunțat pedepse sub formă de amendă în 69% din cazuri în valoare medie de 55 813 lei. Datele denotă că valoarea medie a amenzii a crescut simțitor, fapt generat de creșterea unității convenționale de amendă.

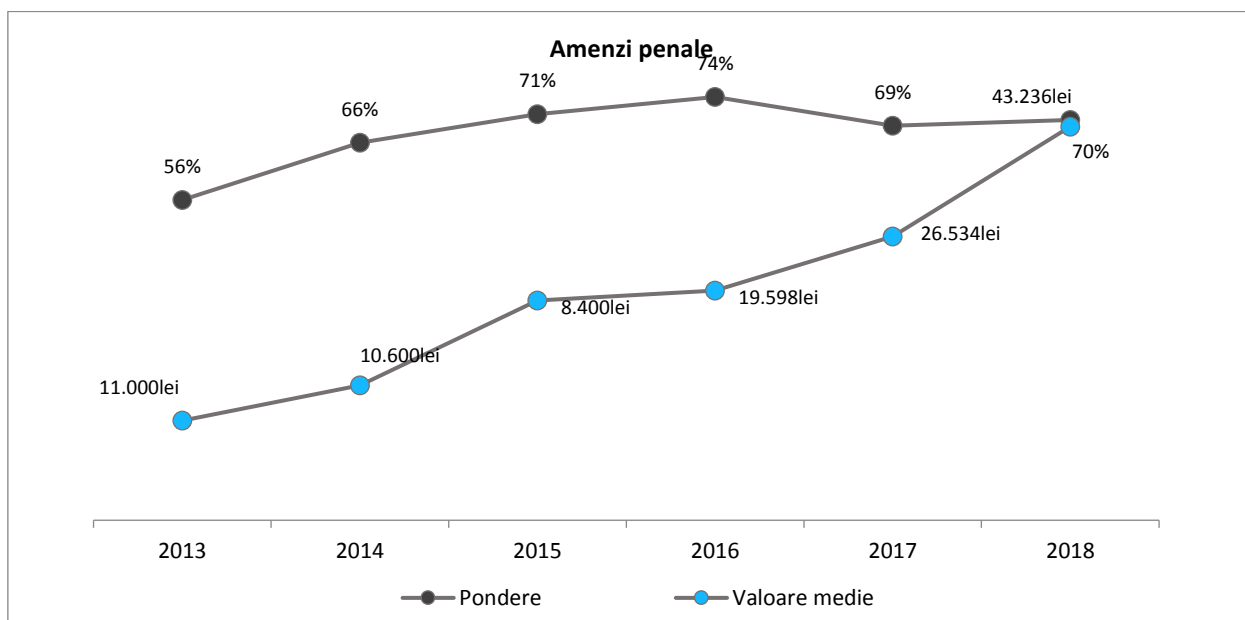

Figura nr.5.1. Evoluția ponderii valorii medii a amenzilor penale în perioada 2010 – 2018.

De fapt, instanțele aplică amenda în calitate de pedeapsă penală uniform, sancțiunea pecuniară fiind stabilită în condițiile legii. În același timp, urmează de indicat că conform art.64 alin(3¹) Cod Penal, în cazul infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave condamnatul este în drept să

achite jumătate din amenda stabilită, dacă o plătește în cel mult 72 de ore din momentul când sentința devine executorie și în acest caz se consideră că sancțiunea amenzii a fost executată integral. În acest sens, s-au depistat cazuri când instanța a explicat dreptul persoanei de a achita doar jumătate din amendă, deși aceasta a fost condamnată pentru infracțiune gravă.

Studiu de caz.

Extras din sentința judecătoreiei Bălți (sediul Fălești) din 15.11.2018.

Instanța condamnă: „G.C. se recunoaște vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin. (2) lit. b) Cod penal și, conform art. 364/1 alin. (8) Cod penal, i se stabilește pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani în penitenciar de tip semiînchis cu amendă, sub limita minimă stabilită de lege pentru infracțiunea respectivă prin aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, în mărime de 500 (cinci sute) unități convenționale, echivalent cu 25 000 (douăzeci și cinci de mii) de lei. Potrivit art. 90 Cod penal, executarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui G.C. se suspendă condiționat, stabilindu-i acestuia un termen de probațiune cu durata de 1 (unu) an, cu obligarea să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului competent. Se dispune neexecutarea pedepsei închisorii stabilite lui G.C. dacă, în perioada de probațiune, el nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin respectarea condițiilor probațiunii, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Se explică lui G.C. că, potrivit prevederilor art. 64 alin. (3/1) Cod penal, este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul în care hotărârea devine executorie. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.

B.G. se recunoaște vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin. (2) lit. b) Cod penal și, conform art. 364/1 alin. (8) Cod penal, i se stabilește pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 2 (doi) ani în penitenciar de tip semiînchis cu amendă, sub limita minimă stabilită de lege pentru infracțiunea respectivă prin aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, în mărime de 500 (cinci sute) unități convenționale, echivalent cu 25 000 (douăzeci și cinci de mii) de lei. Potrivit art. 90 Cod penal, executarea pedepsei sub formă de închisoare aplicată lui B.G. se suspendă condiționat, stabilindu-i acestuia un termen de probațiune cu durata de 1 (unu) an, cu obligarea să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului competent. Se dispune neexecutarea pedepsei închisorii stabilite lui B.G. dacă, în perioada de probațiune, el nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin respectarea condițiilor probațiunii, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

Se explică lui B.G. că, potrivit prevederilor art. 64 alin. (3/1) Cod penal, este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul în care

hotărârea devine executorie. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.”

Este evident că inculpații au fost recunoscuți vinovați și condamnați pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.325 alin.(2) Cod Penal, adică o crimă ce face parte din categoria celor grave. Respectiv, prevederile alin.(3/1) din art.64 nu pot fi aplicate, iar **instanța explicându-le condamnaților dreptul de a achita jumătatea de amendă, de fapt a admis ne executarea propriei hotărâri, deoarece instituțiile care execută sentințele nu verifică gravitatea infracțiunii ci execută sentința adoptată de instanță.**

5.2. Aplicarea pedepselor cu închisoarea.

Studiul a constatat o reducere considerabilă a aplicării pedepsei cu închisoare cu executare reală. Astfel, în anul 2018, instanțele de fond au aplicat închisoare cu *executare reală* în 9% din totalul cazurilor de condamnare. Termenul mediu de condamnare a constituit 3 ani și 10 luni. Comparativ, în 2017, închisoarea cu executare reală a fost aplicată în 19 % din cazuri, iar termenul mediu a constituit 2 ani și 8 luni.

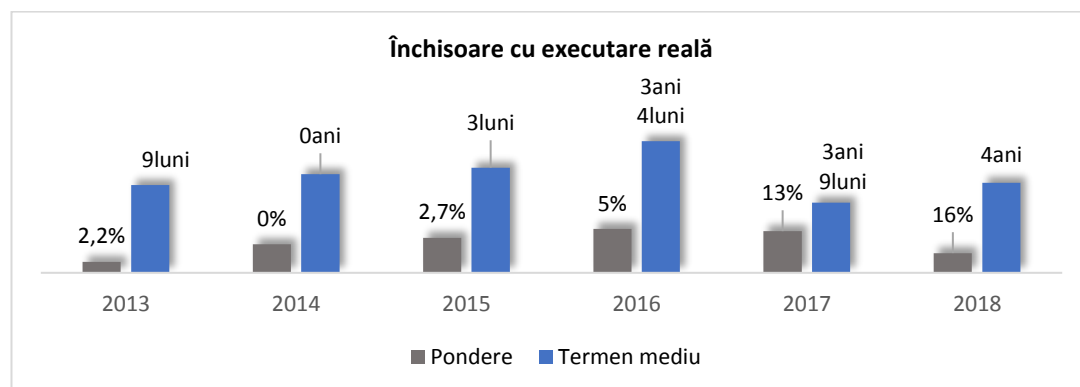

Figura nr.5.2. Evoluția aplicării pedepselor cu închisoarea în perioada 2010 – 2018.

Reieșind din datele analizate, se presupune că scăderea cazurilor de condamnare la închisoare cu executare reală se datorează următorilor factori:

- majoritatea persoanelor condamnate pentru crime de corupție sunt la prima confruntare cu legea penală;
- aproape $\frac{3}{4}$ din rândul condamnaților acceptă judecarea cauzei în condițiile procedurii speciale prevăzute de art. 364/1 Cod de Procedură Penală și art. 80 Cod Penal;
- majorarea unității convenționale de amendă și a pedepselor pecuniare.

5.3. Privarea de dreptul de a ocupa funcții.

Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, conform art.65 Cod Penal, constă în interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o activitate de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul la săvârșirea infracțiunii. Alin.(3) a normei menționate, prevede că privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate poate fi aplicată ca pedeapsă complementară și în cazurile când nu este prevăzută în calitate de pedeapsă pentru infracțiunile din partea specială a prezentului cod, dacă, ținând cont de caracterul infracțiunii săvârșite de cel vinovat în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități, instanța de judecată va considera imposibilă păstrarea de către acesta a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.

Infracțiunile de corupție în marea majoritate sunt săvârșite de persoane publice în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități. De aceea, la individualizarea pedepsei unor asemenea inculpați, instanța urmează să argumenteze în sentință, în temeiul art.65 alin.(3) Cod Penal, nu doar cazurile în care aplică această pedeapsă complementară, dar și cauzele de neaplicare a acesteia, dacă infracțiunea a fost săvârșită în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități.

Instanțele judecătorești au aplicat, în anul 2018, privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumită activitate în 67% din cazuri. Termenul mediu de privare a drepturilor pentru persoanele condamnate a constituit 3 ani și 5 luni.

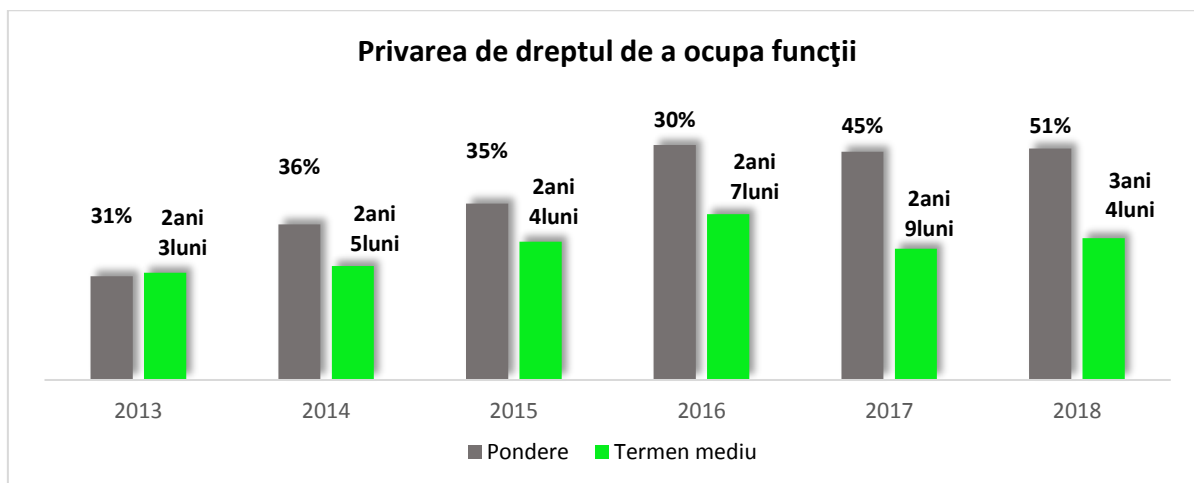

Figura nr.5.3. Evoluția aplicării pedepsei cu privarea de dreptul de a ocupa funcții.

Totodată, urmează de menționat că au fost stabilite cazuri când instanțele motivează neaplicarea privării inculpatului de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați.

Studiu de caz.

Extras din sentința Judecătorei Chișinău (Buiucani) din 26 februarie 2018.

*„Instanța, examinând în ședință de judecată publică, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, cauza penală de învinuire a cet. XXXXXXXXXXX, a.n. XXXXXXXXXXX, IDNP XXXXXXXXXXX, originar din r-nul Glodeni, s. Balatina, domiciliat în mun. Chișinău, XXXXXXXXXXX, cetățean al Republicii Moldova, studii superioare, supus militar, fără antecedente penale, căsătorit, 1 copil minor la întreținere, **angajat oficial în câmpul muncii în calitate de specialist superior al SCASP DP din mun. Chișinău, str. Tighina 6**, în prezent se află în concediu pentru îngrijirea copilului, în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.326 alin.(2) lit.b) și d) Cod Penal al RM, a constatat că XXXXXXXXXXX prin acțiunile sale intenționate a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.326 alin.(2) lit.b) și d) Cod Penal al RM – pretinderea, acceptarea și primirea, prin mijlocitor, de bani, pentru o altă persoană, de către o persoană care are influență asupra unei persoane publice, pentru a-l face să îndeplinească acțiuni în exercitarea funcției sale, acțiuni urmate de influența promisă și de obținerea rezultatului urmărit.*

Acuzatorul de stat a solicitat și aplicarea unei pedepse complimentare – privarea de dreptul de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică pe un termen de 3 ani. Instanța de judecată ține să evidențieze că norma imputată inculpatului art.326 alin.(2) Cod penal nu prevede și pedeapsă complementară.

Totuși, procurorul face referire la art.65 alin.(3) Cod penal care statuează că privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate poate fi aplicată ca pedeapsă complementară și în cazurile când nu este prevăzută în calitate de pedeapsă pentru infracțiunile din Partea specială a prezentului cod, dacă, ținând cont de caracterul infracțiunii săvârșite de cel vinovat în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități, instanța de judecată va considera imposibilă păstrarea de către acesta a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Instanța de judecată reține că acuzarea nu a motivat clar de care împrejurii specifice ale funcției publice deținute, s-a folosit inculpatul la săvârșirea infracțiunii imputate, în contextul în care în fapta constatată s-a făcut referire, că inculpatul XXXXX, a fost coleg de serviciu, activând anterior în cadrul IP Rîșcani, cu persoana în privința căreia a fost disjunsă cauza penală și cu care era în relații apropiate, și asupra căreia urma să exercite traficul de influență, ceea ce denotă că nu era necesar anume deținerea anumitei funcții publice, pentru ca inculpatul să aibă posibilitate de a comite infracțiunea imputată.

Urmare, partea acuzării nu a prezentat suficiente argumente care să convingă instanța de judecată că infracțiunea a fost comisă de către XXXXX în timpul îndeplinirii obligațiilor de

serviciu sau făcând uz de atribuțiile funcției deținute, astfel că nu existe temeiuri de aplicare a prevederilor art.65 alin.(3) Cod penal.”

Nefiind de acord cu sentința primei instanțe, procurorul delegat în Procuratura Anticorupție, YYYYYY a înaintat cerere de apel prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței contestate în partea soluționării chestiunii cu privire la aplicarea pedepsei complimentare.

Ulterior, prin Decizia Curții de Apel din 03 aprilie 2018 apelul declarat de acuzatorul de stat, a fost admis.

Extras din Decizia Curții de Apel din 03 aprilie 2018: „... Astfel, este de menționat în acest mod că săvârșirea infracțiunii de către XXXXX, angajat în calitate de specialist al SCASP al DP Chișinău, împreună cu alți angajați ai Direcției de Poliție Chișinău, precum și cu alți angajați ai MAI, a avut un impact negativ asupra imaginii organelor afacerilor interne și a cadrelor ce activează în această instituție, respectiv aplicarea pedepsei complementare sub forma privării de dreptul de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică, conform art. 65 CP al RM, ar fi proporțională și va avea un efect descurajant la săvârșirea de noi infracțiuni din partea persoanei condamnate dar și a altor persoane. 28. Analizând în ansamblu aceste circumstanțe, se conturează ideea că inculpatul XXXXX nu este demn a exercita și a deține în continuare funcții publice sau de demnitate publică, or, acesta a înțeles și folosit aceste funcții în interes material, cu favorizarea obținerii de către alte persoane publice, în mod concertat, a beneficiilor materiale. 29. În acest context, era imperios necesară interzicerea de către instanța de judecată a dreptului inculpatului de a mai deține în continuare careva funcții publice, în conformitate cu prevederile art. 65 CP al RM, în caz contrar acesta păstrându-și posibilitatea de a folosi în continuare funcția deținută pentru a săvârși alte infracțiuni împotriva bunei desfășurări a activității în sfera publică, din moment ce acesta nu a conștientizat că persoana publică trebuie să respecte în activitatea sa toate normele de conduită și etică profesională și să nu admită comiterea faptelor de corupție, or, acesta a comis infracțiunea conștient în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, cu intenție și cu folosirea situației de serviciu...”

Instanța decide:

„se admite, apelul procurorului delegat în Procuratura Anticorupție, YYYYYY declarat împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 28 februarie 2018, în partea aplicării pedepsei complimentare, se casează această sentință în această parte și se pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează: XXXX, se privează de dreptul de a ocupa funcții în organele Ministerului Afacerilor Interne, pe un termen de 3 (trei) ani. În rest sentința se menține fără modificări.”

6. Concluzii și Recomandări.

Analiza sentințelor pe dosarele de corupție desprinde, în general, asigurarea respectării de către instanțele de judecată a prevederilor legale. În așa mod, se constată sporirea atenției magistraților în privința examinării cauzelor pe această categorie de dosare, generată atât de modificările legislație procesual penale, cât și de activitatea organelor de drept specializate.

Ca aspecte de bază care confirmă contribuția la sporirea calității actului justiției pe cazurile de corupție, pot fi considerate următoarele constatări:

- *Menținerea în mare parte de către instanța de fond a încadrării juridice a acțiunilor inculpaților cu care aceștia au fost trimiși în judecată;*
- *Sporirea numerică a cazurilor de judecare a cauzelor pe infracțiuni de corupție în procedura simplificată (prevăzută de art. 364¹ CPP);*
- *Argumentarea mult mai detaliată a sentințelor, inclusiv la individualizarea pedepselor inculpaților.*

În același timp, s-au stabilit mai multe omisiuni în cadrul întocmirii sentințelor, care de fapt au fost depistate și în cadrul studiilor precedente, după cum urmează:

- *Aplicarea neuniformă a prevederilor legislației procesual penale la încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților la săvârșirea mai multor episoade pe același tip de infracțiune;*
- *Acordarea unei duble valențe juridice unei circumstanțe atenuante, în deosebi la procedura simplificată de judecare;*
- *Invocarea unor circumstanțe nerelevante pentru persoanele publice, drept circumstanțe ce atenuează răspunderea penală;*
- *Neaplicarea pedepsei privării de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate, deși infracțiunile sunt săvârșite în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități de către inculpați.*

De asemenea, mai puțin observată este creșterea eficacității normelor penale, ce stabilesc pedeapsa pentru crimele de corupție și conexe corupției. În această ordine de idei, din analiza efectuată pot fi formulate următoarele deduceri:

- *Scăderea considerabilă a aplicării pedepsei cu închisoare cu executare reală, fapt care în mare măsură se datorează aplicării pedepselor alternative, care sunt stabilite în calitate de sancțiune pe infracțiunile de corupție;*
- *Creșterea substanțială a valorii medii a mitei la traficanții de influență, suma medie a mijloacelor bănești pretinse constituind 109 528 lei pentru bărbați și 62 914 lei pentru femei.*

Constatarea menționată permite de a presupune că atât corupții, cât și corupătorii manifestă o reacție firească în circumstanțele unui pericol real de a fi identificate și trase la răspundere penală.

În condițiile participării personale la actele de corupere pasivă sau activă, persoanele implicate riscă o pedeapsă cu severitate dublă. Respectiv, tot mai puține persoane publice pretind și primesc personal bunuri, servicii, privilegii sau avantaje ilicite. Similar stau lucrurile și cu corupătorii, care în majoritatea cazurilor folosesc serviciile traficantilor de influență, asigurând o încredere și stabilitate infrațională.

Eficacitatea normei penale poate fi evaluată potrivit atingerii scopurilor reglementării relațiilor sociale pe care le ocrotește. Respectiv, eficacitatea normelor penale care prevăd răspunderea pentru acte de corupție urmează a fi evaluată din punct de vedere a contribuției la ocrotirea relațiilor sociale de la acțiunile criminale și lichidarea acestui fenomen în societate.

În această ordine de idei, ar fi oportun de revăzut pedepsele stabilite pentru actele prevăzute de art. 326 Cod Penal, în sensul majorării sancțiunilor penale.

Direcția Analitică.